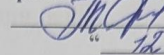

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Кафедра психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи та освітньої діяльності

 Тетяна ФЕДІРЧИК
“12” серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
Психологія (загальна, вікова, педагогічна)

Обов’язкова

Освітньо-професійна програма “Трудове навчання та технології”

Спеціальність 014.10 Середня освіта (трудове навчання та технології)

Галузь знань 01 – «Освіта»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Навчально-науковий інститут фізико-технічних та комп’ютерних наук

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія (загальна, вікова та педагогічна)» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Трудове навчання та технології» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014.10 «Середня освіта (трудове навчання та технології)» галузі знань 01 – «Освіта», затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 7 від 30 червня 2021 року).

Розробник: **Гайсониук Н. А.** асистент кафедри психології, кандидат психологічних наук

Викладач: **Гайсониук Н. А.** асистент кафедри психології, кандидат психологічних наук

Погоджено з гарантом ОП і методичною радою навчально-наукового інституту фізико-технічних та комп'ютерних наук

Протокол № 1 від "9" серпня 2024 року

Голова методичної ради НН ІФТКН _____

Іван КОЗЯРСЬКИЙ

Затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від "12" серпня 2024 року

Завідувач кафедри _____

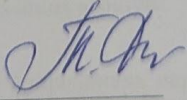
Ярослава АНДРЕЄВА

Схвалено

Науково-методичною радою
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Протокол №1 від "12" серпня 2024 року

Голова науково-методичної ради _____

 Тетяна ФЕДІРЧИК

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

Мета навчальної дисципліни полягає в оволодінні студентами основними поняттями психології, що можуть бути застосовані ними у практиці вибудови ефективної взаємодії з учнями, якісної подачі навчального матеріалу відповідно до пізнавальних та вікових особливостей учнів, а також елементів профілактики власному професійному вигоранню.

Завдання вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити для успішного опанування цією дисципліною студентам будуть корисними компетенції сформовані під час вивчення матеріалів з курсів, передбачених ОПП “Трудове навчання та технології” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, зокрема це “Вступ у спеціальність”, “Методика соціально-виховної роботи в сучасних умовах”, “Іноземна мова (за професійним спрямуванням)”, “Вища математика” та “Загальна фізика”. У разі необхідності, студенти можуть опрацювати зазначений матеріал у межах годин самостійної роботи, зокрема за матеріалами електронних курсів на платформі дистанційного навчання університету: moodle.chnu.edu.ua

Основними завданнями вивчення дисципліни є ознайомлення студентів з базовими поняттями та категоріями психологічної науки, допомогти їм сформуванню уявлення про особливості функціонування психіки людини, зокрема її пізнавальних процесів, емоційно-мотиваційної сфери, розвиток індивідуальної психіки з наголосом на особливостях підліткового та юнацького віку, а також базові поняття педагогічної психології, метою яких є забезпечити основу для професійної викладацької компетентності майбутніх викладачів, а також чинники, які впливають на якість функціонування психіки людини в процесі навчання та виховання, вміти охарактеризувати психологічний стан людини, вносити цілеспрямовані зміни у міжособистісні стосунки для подолання проблем особистості або групи.

Результати навчання:

Загальні компетентності:

- 1 ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- 2 ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- 3 ЗК 08. Здатність працювати в команді.
- 4 ЗК 09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- 5 ЗК 11. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.
- 6 ЗК 15. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення.
- 7 ЗК 22. Здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук.
- 8 ЗК 24. Здатність управляти комплексними діями/проєктами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти та підлеглих.

Фахові компетентності

1. ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.
2. ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.
3. ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.
4. ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до

навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

5. ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.
6. ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Предметні компетентності

1. ПК2. Здатність застосовувати знання з природничих наук, основ техніки, технологій, економіки, екології, маркетингу, дизайну, креслення для організації трудового навчання та формування умінь і навичок з проєктної, конструкторської і виробничої діяльності учнів.
2. ПК5. Здатність до організації та керування процесами творчої предметно-перетворювальної діяльності учнів у закладах базової середньої освіти, її об'єктивного оцінювання на основі визначених критеріїв, аналізу матеріалів портфоліо та презентації результатів.
3. ПК8. Здатність до організації творчої проєктно-конструкторської діяльності і моделювання у закладах позашкільної освіти.

Вивчення даної навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачами освіти таких

програмних результатів навчання (РН):

РН1. Відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН4. Здійснювати добір і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результати їх навчання та ефективність уроку.

РН5. Вибирати відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН6. Називати і пояснювати принципи проєктування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	1	5	150	30	-	30	-	90	-	екзамен

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин					
	Усь о го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Базові поняття загальної психології						
Тема 1. <i>Психічні феномени та явища і методи їх дослідження</i>	5,5	1	0,5			
Тема 2. <i>Пізнавальні процеси: відчуття і сприймання.</i>	10	2	2			6
Тема 3. <i>Пізнавальні процеси: увага і пам'ять. Особливості керування пізнавальними процесами.</i>	10	2	2			6
Тема 4. <i>Пізнавальні процеси: мислення, мовлення та уява.</i>	12	2	2			8
Тема 5. <i>Особистість, типології та властивості особистості та їх застосування.</i>	10	2	2			6
Тема 6. <i>Поняття про ефективне міжособистісне спілкування. Способи вирішення конфліктів</i>	11	1	2			8
Разом за змістовим модулем 1	58,5	10	10,5			38
Модуль 2. Вікова та педагогічна психологія						
Тема 1. <i>Основні наукові підходи до вікової психології.</i>	8	2	2			4
Тема 2. <i>Поняття та перебіг нормативних вікових криз. Вікові періодизації Ж.Піаже, Е.Еріксона, Д.Ельконіна</i>	12	4	2			6
Тема 3. <i>Особливості когнітивного та особистісного та соціального розвитку у дитячому віці</i>	14	2	4			8
Тема 4. <i>Особливості когнітивного та особистісного та соціального розвитку у підлітковому віці</i>	12	2	4			6
Тема 5. <i>Особливості когнітивного та особистісного та соціального розвитку у ранньому зрілому віці.</i>	12	2	2			8
Тема 6. <i>Основні принципи педагогічної психології.</i>	9	2	1			6
Тема 7. <i>Основні принципи психології навчання у трудовому навчанні.</i>	9	2	1			6

Тема 8. Базові уявлення про психогігієну викладацької діяльності, профілактика професійного вигорання.	15,5	4	3,5			8
Разом за змістовим модулем 2	91,5	20	19,5			52
Усього годин	150	30	30			90

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями - план
Змістовий модуль 1. Вступ до психології. Пізнавальні процеси і стани особистості.	
1	Тема 1. Атрибути психології. Розвиток психічного відображення. 1.1. Загальне поняття про психіку і психологію. Виникнення психології як науки. Основні галузі психологічних знань. Завдання та значення психологічна сучасному етапі. 1.2. Поява і розвиток форм психічного відображення у тварин. «Мова» і спілкування у тварин. Виникнення і психологічна характеристика свідомості людини. Відмінність психіки людини від психіки тварин. 1.3.. Свідомість та самосвідомість, їх визначення, умови формування та роль у психічному житті людини. 1.4. Методи та основні напрями сучасної психології. Методи психології та їх класифікація. Структура психологічного дослідження.
2	Тема 2. Пізнавальні психічні процеси. 2.1. Психологія відчуттів, сприймань. Фізіологічні основи пізнавальних психічних процесів. 2.2. Класифікація, види та властивості пізнавальних психічних процесів. 2.3. Психофізична основа відчуттів та сприймання. Пороги відчуттів. 2.4. Феномени сприймання та їхній вплив на повсякденне життя особи.
3	Тема 3. Пізнавальні психічні процеси. 3.1. Психологічні особливості уваги та пам'яті. 3.2. Моделі уваги. Взаємозв'язок уваги та свідомості. 3.3. Процеси пам'яті. Функції забування. 3.4. Особливості керування базовими психічними процесами.
4	Тема 4. Психологія вищих пізнавальних процесів (уява, мислення, мовлення). 4.1. Соціальна природа мислення. Функціонально-операційний бік мислення. 4.2. Види мислення та його розвиток в онтогенезі. 4.3. Процес створення образів уяви. Види уяви. Мрія. Особливості технічної уяви. 4.4. Теорія множинних інтелектів. 4.5. Особливості мовлення як психічного процесу.
5	Тема 5. Типології особистості та їх прикладне застосування. 5.1. Поняття про типи особистості. 5.2. Види типології та їхнє застосування у освітній та професійній сфері.
6	Тема 6. Ефективне міжособистісне спілкування. 6.1. Поняття про міжособистісне спілкування. Функції спілкування. 6.2. Уявлення про ефективність спілкування. 6.3. Особливості вирішення конфліктів. 6.4. Поняття про ненасильницьке спілкування та його роль в освіті.
Модуль 2. Вікова та педагогічна психологія	
1	Тема 1. Основні наукові підходи до розвитку особистості (вікової психології).

	1.1. Особливості психодинамічного, поведінкового та когнітивного підходів та їхнього застосування в освітніх закладах. 1.2. Дихотомії “спадковість — середовище”, “стадійність — цілісність” розвитку.
2	Тема 2. Поняття та перебіг нормативних вікових криз. 2.1. Поняття про нормативні кризи. Сензитивні періоди розвитку. 2.2. Особливості роботи з нормативними кризами та ознаками розвитку особистості.
3	Тема 3. Психологічні особливості дитячого віку 3.1. Особливості когнітивного, соціального та особистісного розвитку притаманні дитячому віку. 3.2. Періодизації розвитку за Ж.Піаже та Е.Еріксона та їхнє застосування у практиці трудового навчання та технологій.
4	Тема 4. Психологічні особливості підліткового та юнацького віку. 4.1. Особливості когнітивного, соціального та особистісного розвитку притаманні підлітковому віку. Нормативні події підліткового періоду. 4.2. Особливості когнітивного, соціального та особистісного розвитку притаманні юнацькому віку. Формування особистісної ідентичності в юнацькому віці. 4.3. Вибір фаху та становлення особистості. Нормативні кризи та новоутворення юнацького віку. 4.4. Ментальне здоров’я учнів та студентів.
5	Тема 5.. Психологічні особливості етапу ранньої зрілості. 5.1. Особливості когнітивного, соціального та особистісного розвитку притаманні ранній зрілості. 5.2. Нормативні події ранньої зрілості та соціальні очікування та стереотипи. Гендерні та рольові стереотипи поведінки особистості. Уявлення про соціальний тиск на особистість. 5.3. Формування професійної ідентичності. Врахування особливостей притаманних ранній зрілості у підготовці фахівця.
6	Тема 6. Основні принципи педагогічної психології. 6.1. Поняття, типи та техніки педагогічної психології. 6.2. Роль мотивації у здобутті освіти. 6.3. Психологічні особливості взаємодії “викладач-учень”
7	Тема 7. Основні принципи психології навчання у трудовому навчанні 7.1. Особливості опанування технічними навичками та роль просторового інтелекту. 7.2. Особливості внутрішньої та зовнішньої мотивації проєктної діяльності 7.3. Особливості фасилітації груповій динаміці у трудовому навчанні
8	Тема 8. Базові уявлення про психогігієну викладацької діяльності, профілактика професійного вигорання. 8.1. Поняття про психогігієну та способи її забезпечення в процесі викладання. Складові психогігієни викладачів шкіл. 8.2. Поняття про професійне вигорання викладачів, як представників групи професій “людина-людина”. Чинники, що посилюють ризик професійного вигорання. 8.3. Засоби профілактики професійного вигорання.

Теми семінарських занять з переліком питань

№ з/п	Назва теми з основними питаннями - план
1.	<i>Тема 1. Особливості індивідуальної свідомості.</i>

	1. Психічні феномени. 2. Особливості формування та функціонування свідомості. 3. Поняття про змінені стани свідомості.
2.	<i>Тема 2. Базові психічні процеси</i> 1. Взаємодія базових пізнавальних психічних процесів. 2. Способи покращення уваги та пам'яті 3. Способи розвитку мислення як процесу та його окремих операцій.
3.	<i>Тема 3. Особливості відчуття та сприймання.</i> 1. Ілюзії сприймання та їх застосування у творчості. 2. Феномени сприймання 3. Експериментальні дослідження пізнавальних психічних процесів (сприймання часу, сприймання простору, розв'язання задач)
4.	<i>Тема 4. Особливості уваги та її роль у засвоєнні інформації.</i> 1. Моделі ранньої та пізньої селекції в обробці інформації 2. Способи активації уваги в процесі вивчення технічних дисциплін. 3. Взаємозв'язок уваги та свідомості, їхнє практичне застосування
5.	<i>Тема 5. Види та теорії мотивації та їхнє застосування на практиці.</i> 1. Пізнавальна мотивація. 2. Особливості мотивації успіху та уникнення невдач. 3. Дефіцитарна та буттєва мотивація. 4. Векторна теорія мотивації
6.	<i>Тема 6. Здібності особистості</i> 1. Типи та рівні прояву індивідуальних здібностей. 2. Теорія множинного інтелекту 3. Співвідношення вродженого та набутого у розвитку індивідуальних здібностей
7.	<i>Тема 7. Особливості ефективної комунікації</i> 1. Поняття про дистанції міжособистісного спілкування. 2. Типи та рівні міжособистісного спілкування. 3. Типи поведінки у конфлікті.
8.	<i>Тема 8. Особливості раннього та старшого дитячого віку</i> 1. Когнітивні, психологічні та соціальні особливості дитячого віку 2. Роль гурткової діяльності у дитячому віці та особливості роботи з дітьми цього віку.
9.	<i>Тема 9. Особливості підліткового віку та ранньої зрілості</i> 1. Когнітивні, психологічні та соціальні особливості підліткового віку 2. Когнітивні, психологічні та соціальні особливості ранньої зрілості 3. Особливості проектної діяльності у цих вікових групах.
10.	<i>Тема 10. Особливості професійного вигорання.</i> 1. Поняття професійного вигорання фахівців сфери "людина-людина" 2. Чинники професійного вигорання фахівців сфери "людина-людина" 3. Способи профілактики професійного вигорання викладачів технічних дисциплін
Разом	

Завдання для самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми, зміст завдання, форми контролю
1.	Порівняльний аналіз загально наукових та специфічно-психологічних методів

	дослідження Види роботи: опрацювати літературу, скласти порівняльну таблицю
2.	Психофізичні експерименти та їхня інтерпретація Види роботи: опрацювати літературу, підготувати презентацію і прикладами застосування психофізичних особливостей сприймання та обробки інформації
3.	Застосування онтогенетичних етапів розвитку мислення у вивченні технічних дисциплін Види роботи: опрацювати літературу, підготувати конспект та дібрати задачі та інструкції з їхнього розв'язку
4.	Способи покращення запам'ятовування Види роботи: опрацювати літературу, дібрати техніки та мнемічні прийоми для кращого запам'ятовування матеріалу чи послідовності дій
5.	Порівняння когнітивних особливостей підліткового та юнацького віку Види роботи: опрацювати літературу, скласти порівняльну таблицю, підготуватися для роботи з практичними кейсами на семінарі
6.	Моделі “ранньої” та “пізньої” селекції в обробці інформації Види роботи: опрацювати літературу, дібрати техніки визначення превалювання цих моделей та їхнє застосування в роботі з учнями та студентами.
7.	Ілюзії сприймання та порівняння їхніх фізичних та психологічних інтерпретацій Види роботи: опрацювати літературу, скласти порівняльну таблицю
8.	Психологічні особливості викладання технічних дисциплін Види роботи: опрацювати літературу, дібрати техніки та прийоми для подачі окремих тем.
9.	Професіограма викладача фізичних та технічних дисциплін Види роботи: опрацювати літературу та підготуватися до складання образу успішного викладача/ведучого гуртка
10.	Застосування двофакторної та векторної теорій мотивації у навчальній та викладацькій діяльності під час навчання у ЗВО Види роботи: опрацювати літературу, підготуватися до обговорення проблематики дібрати прийоми для покращення мотивації учнів/гуртківців
11.	Ментальне здоров'я студентів та викладачів ЗВО Види роботи: опрацювати літературу, дібрати техніки для поповнення власних ментальних ресурсів, підготуватися скласти “Карти Ресурсів”, опрацювати результати тестування
12.	Шляхи попередження і подолання емоційного вигорання вчителя Види роботи: опрацювати літературу, ознайомитися з техніками протидії та профілактики вигорання

Контроль виконання завдань, винесених на самостійне опрацювання здійснюється в рамках модульного контролю відповідно до тем змістових модулів. Бали за цю роботу входять у загальну кількість балів за конкретний модуль.

Методи навчання

Дисципліною передбачене проведення лекцій та семінарських занять. Самостійна робота, пов'язана з опрацюванням матеріалів лекцій та літературних джерел за відповідною тематикою, супроводжується формуванням напрацювань, що надалі буде використане під час іспиту. Для досягнення освітньої мети й прогнозованих програмних результатів у дисципліні використовуються інтерактивні методи навчання: робота в малих групах та інші освітні технології.

методи навчання:

лекції: пояснювально-ілюстративний метод, презентації;

робота з книгою: з навчально-методичною, науковою та нормативною літературою;
практичні заняття: репродуктивний метод, дослідницький метод, метод проблемного підходу на прикладі розбору практичних кейсів
самостійна робота: підготовка презентацій, порівняльних таблиць, критичних творчих завдань.

Система контролю та оцінювання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи контролю навчальних досягнень студентів

Опитування,
Експрес опитування
Тестування
Письмові роботи
Робота з практичними кейсами

Формою підсумкового контролю є іспит.

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Психологія загальна, вікова і педагогічна» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь, навичок тощо.

Поточний контроль проводиться науково-педагогічним працівником на всіх видах аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічними працівниками та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів.

Методи поточного контролю

Усне опитування – бесіда, розповідь студента, роз'яснення. Основою усного контролю слугує монологічна відповідь студента (у підсумковому контролі це повніший, системний виклад) або запитально-відповідальна форма – бесіда. В межах дисципліни частіше доцільно використовувати усне опитування саме у формі бесіди. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному занятті в індивідуальній або комбінованій формі, можуть застосовуватися дидактичні картки, ігри, технічні засоби.

Тест (тест досягнень, тематичне тестування) – це набір стандартизованих завдань з визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його студентами. Перевага тестів у їх об'єктивності, тобто незалежності перевірки та оцінки знань від викладача.

Письмові роботи – забезпечують глибоку і всебічну перевірку засвоєння матеріалу. У письмовій роботі студенту необхідно показати й теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язування практичних ситуацій.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни
Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)														Кількість балів (екзамен)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2									
т1.1	т1.2	т1.3	т1.4	т1.5	т1.6	т2. 1	т2. 2	т2. 3	т2. 4	т2. 5	т2. 6	т2. 7	т2. 8	40	100
4	5	5	5	5	6	2	4	4	4	4	4	4	4		

T1.1, T1.2 ... T2.3 – теми змістових модулів. Оцінка за опрацювання питань, винесених на самостійну роботу, враховується у загальній кількості балів за відповідною темою.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за
результатами поточного контролю

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за:

1) поточний контроль оцінюється робота студентів на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійного опрацювання студентами, виконання практичних завдань, творчих робіт, презентацій, тестових і письмових робіт (60 балів);

2) результати підсумкового тестування на іспиті (40 балів);

3) виконання індивідуальних завдань або участь у неформальній/інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно положення «Про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» та рішення кафедри.

Поточний контроль

Такий вид контролю може здійснюватися у таких формах:

- вибіркове усне опитування на початку заняття;
- фронтальне стандартизоване опитування під час семінарських занять;
- фронтальна перевірка готовності студентів до заняття;
- письмові відповіді на окремі питання семінарського заняття;
- захист мультимедійних презентацій.

Максимальна кількість балів за роботу на одному семінарському занятті становить 6 балів.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначаються за допомогою якісних критеріїв і трансформацій його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Критерії оцінювання результатів навчання (з навчальної дисципліни) на
підсумковому контролі

Підсумковий контроль проводиться у формі іспитового тестування після закінчення вивчення навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль (письмове тестування)

36-40 балів виставляється, за відповідну кількість правильних відповідей на питання тестування з тем, що розглядалися під час аудиторних занять та тем самостійної роботи студентів. Або отримав 30 балів за тестування, але протягом семестру виконав кілька додаткових завдань аналітичного плану де виклав обґрунтовану власну думку з теми, що розглядалася, отримавши не менше 4 балів за тематичну роботу.

31-35 бал отримувє студент, який дав таку ж кількість правильних відповідей на підсумкове тестування. Або отримав 20-30 балів за тестування, але протягом семестру виконав кілька додаткових завдань аналітичного плану де виклав обґрунтовану власну думку з теми, що розглядалася, отримавши не менше 4 балів за тематичну роботу.

20-30 балів отримувє студент який набрав відповідну кількість правильних відповідей на підсумковому тестуванні з тем, що розглядалися протягом курсу. При цьому додаткових аналітичних робіт студент протягом терміну аудиторних занять не виконував.

20 балів отримувє студент який набрав відповідну кількість правильних відповідей на підсумковому тестуванні з тем, що розглядалися протягом курсу. При цьому додаткових аналітичних робіт студент протягом терміну аудиторних занять не виконував.

15 балів отримувє студент який набрав відповідну кількість правильних відповідей на підсумковому тестуванні з тем, що розглядалися протягом курсу. При цьому додаткових аналітичних робіт студент протягом терміну аудиторних занять не виконував.

10 балів отримувє студент який набрав відповідну кількість правильних відповідей на підсумковому тестуванні з тем, що розглядалися протягом курсу. При цьому додаткових аналітичних робіт студент протягом терміну аудиторних занять не виконував.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – 60 балів та підсумкового модуль-контролю (залік) – 40 балів, за 100-бальною університетською шкалою та шкалою ЄКТС.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Контрольні питання до I модулю

з навчальної дисципліни «Психологія» (загальна, вікова та педагогічна)

1. Загальне поняття про психіку і психологію. Структура психіки.
2. Виникнення психології як науки. Основні галузі психології. Класифікація методів

психологічних досліджень.

3. Основні форми поведінки тварин та їх розвиток. Відмінності психіки тварини та свідомості людини.
4. Поняття про увагу та її значення в житті та діяльності. Фізіологічні властивості уваги.
5. Поняття про відчуття. Фізіологічна основа відчуттів. Види відчуттів та їх загальні закономірності.
6. Поняття про сприймання. Види і властивості сприймання. Механізми сприймання розміру, форми і контуру предметів. Сприймання простору, руху, часу.
7. Поняття про мислення, його відмінності від інших пізнавальних процесів. Види мислення, їх особливості. Процеси мислення.
8. Поняття про пам'ять. Характеристика основних процесів пам'яті. Види пам'яті та їх особливості. Індивідуальні відмінності пам'яті у людей.
9. Поняття про уяву, її функції та види. Уява та творчість.
10. Поняття волі та вольової дії. Критерії волі. Індивідуальні особливості волі. Вольова регуляція. Вольові якості особистості. Самовиховання волі. Умови успішного самовиховання.
11. Поняття про емоційно-вольову сферу людини. Поняття про емоції. Функції емоцій. Динаміка емоцій та закономірності перебігу емоційного процесу. Емоційні форми поведінки.
12. Поняття про почуття. Різновиди почуттів. Характеристика почуттів як особливої цінності в житті людини, їх спонукальні функції. Роль почуттів в житті людини з точки зору пристосувань до середовища.
13. Темперамент у структурі особистості. Властивості нервової системи і типи темпераменту.
14. Характер і його структура. Закономірності формування характеру.
15. Здібності, їх види і структура. Проблема розвитку здібностей.

**Контрольні питання до II модулю
з навчальної дисципліни «Психологія»
(загальна, вікова та педагогічна)**

- 1 Особливості психодинамічного підходу до розвитку особистості.
- 2 Особливості когнітивного підходу до розвитку особистості
- 3 Особливості поведінкового підходу до розвитку особистості
- 4 Особливості системного підходу до розвитку особистості.
- 5 Періодизація розвитку особистості за Е. Еріксоном,
- 6 Вікові періоди інтелектуального розвитку за Ж. Піаже.
- 7 Погляди Л.Виготського на стадіальність психічного розвитку.
- 8 Особливості когнітивного розвитку особистості в юнацькому віці.
- 9 Особливості соціального розвитку особистості в юнацькому віці
- 10 Особливості когнітивного розвитку особистості в період ранньої зрілості.
- 11 Особливості соціального розвитку особистості в період ранньої зрілості
- 12 Співвідношення спадкових та середовищних чинників у розвитку особистості.
- 13 Особливості формування професійної ідентичності.
- 14 Особливості суб'єкт-суб'єктної взаємодії у закладах вищої освіти.
- 15 Особливості вторинної профорієнтації студентів під час навчання у ЗВО.
- 16 Поняття про психогігієну викладачів ЗВО та засоби її забезпечення.
- 17 Поняття про професійне вигорання фахівців галузі "людина-людина" та його профілактику.

18 Соціально-психологічні чинники, що впливають на формування особистості дослідника.

19 Особливості перехідного періоду від підліткового до юнацького. Соціальна ситуація, особливості та умови розвитку в ранній юності.

20 Соціальна ситуація життя людини в період дорослості. Соціальна активність і професійна діяльність дорослих. Специфіка вікових криз дорослих.

21 Особливості пізнавальних інтересів та феномен ясності думки в зрілому віці. Соціальна необхідність спілкування молодого покоління з людьми похилого віку.

22 Соціально-психологічні аспекти виховання.

23 Психологічна характеристика процесу навчання: мотивація учіння; формування системи розумових дій; психологічні механізми планування навчальної діяльності, розвитку самооцінки, самоконтролю та саморегуляції.

24 Специфіка педагогічного мислення та спілкування.

Контрольні питання з навчальної дисципліни «Психологія» (загальна, вікова та педагогічна)

- 1 Загальне поняття про психіку і психологію. Структура психіки.
- 2 Психічні явища та феномени.
- 3 Основні форми поведінки тварин та їх розвиток. Відмінності психіки тварини та свідомості людини.
- 4 Поняття про увагу та її значення в житті та діяльності. Фізіологічні властивості уваги. Взаємозв'язок уваги та свідомості. Моделі уваги.
- 5 Поняття про відчуття. Фізіологічна основа відчуттів. Психофізичні дослідження відчуттів.
- 6 Поняття про сприймання. Види і властивості сприймання. Механізми сприймання розміру, форми і контуру предметів. Сприймання простору, руху, часу. Феномени сприймання.
- 7 Поняття про мислення, його відмінності від інших пізнавальних процесів. Види мислення, їх особливості. Процеси мислення.
- 8 Онтогенетичний розвиток мислення.
- 9 Особливості мислення та їхня роль у наукових винаходах.
- 10 Поняття про пам'ять. Характеристика основних процесів пам'яті. Види пам'яті та їх особливості. Індивідуальні відмінності пам'яті у людей.
- 11 Поняття про уяву, її функції та види. Уява та творчість в науці та освіті.
- 12 Поняття потреб, драйвів та мотивів. Види мотивації.
- 13 Теорії мотивації та їхнє застосування у практичній діяльності науковців та викладачів ЗВО.
- 14 Поняття про емоційно-вольову сферу людини. Поняття про емоції. Функції емоцій. Динаміка емоцій та закономірності перебігу емоційного процесу. Емоційні форми поведінки.
- 15 Поняття про стрес та емоційні стани. Їхній вплив на когнітивні процеси.
- 16 Темперамент у структурі особистості. Властивості нервової системи і типи темпераменту.
- 17 Характер і його структура. Закономірності формування характеру.
- 18 Здібності, їх види і структура. Проблема розвитку здібностей.
- 19 Поняття про особистість та її типології.
- 20 Проблема віку й основна характеристика вікового періоду.
- 21 Методи вікової психології.

- 22 Проблема розвитку і формування у віковій психології. Взаємозв'язок виховання і розвитку. Основні фактори та рушійні сили розвитку психіки.
- 23 Роль діяльності і спілкування в психічному розвитку.
- 24 Поняття про ефективність міжособистісних взаємодій.
- 25 Періодизація розвитку особистості за Е. Еріксоном.
- 26 Вікові періоди інтелектуального розвитку за Ж. Піаже.
- 27 Особливості перехідного періоду від підліткового до юнацького. Соціальна ситуація, особливості та умови розвитку в ранній юності.
- 28 Соціальна ситуація життя людини в період дорослості.
- 29 Соціальна активність і професійна діяльність дорослих.
- 30 Специфіка вікових криз дорослих.
- 31 Особливості пізнавальних інтересів та феномен ясності думки в похилому віці. Соціальна необхідність спілкування молодого покоління з людьми похилого віку.
- 32 Вікові закономірності та психологічні особливості нормального старіння.
- 33 Соціально-психологічні аспекти виховання.
- 34 Психологічна характеристика процесу навчання: мотивація учіння; формування системи розумових дій; психологічні механізми планування навчальної діяльності, розвитку самооцінки, самоконтролю та саморегуляції.
- 35 Специфіка педагогічного мислення та спілкування.

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/>) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та/ або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література:

Базова

- 1 Загальна психологія : навч. посібник / Т. Б. Поясок [та ін.] ; Кременчуц. нац. ун-т ім. М. Остроградського, Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : ФОП Бровін О. В., 2023. – 396 с.
- 2 Психологія розвитку. Тести [Текст] : навч. посіб. / М. В. Максимов. - Київ : Ліра-К, 2020. - 242 с.
- 3 Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4-те вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. – 352 с. 8. Савчин М. В., Василенко Л. А. Вікова психологія: навч. посібник, 5-ге видання, перероблене, доповнене. Київ : ВЦ «Академія», 2021. 376 с.
- 4 Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та ін. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник. Київ : Просвіта, 2019. 400 с.
- 5 Загальна та вікова психологія: навч.-метод. посіб. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2023. 256 с.

- 6 Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) : навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 128 с.

Допоміжна

- 1 Корольчук М.С., Крайнюк В.М., Марченко В.М. Психологія : схеми, опорні конспекти, методики: Навч. посібник К.: Ельга, Ніка – Центр, 2005.
- 2 Основи психології: / За заг. ред. О.В.Киричука, В.А.Роменця. - К.: Либідь, 2002. -Вид. 5-те, стереотип. - 632 с .
- 3 Пашукова Т. І., Допіра А. І., Дьяконов Г.В. Практикум із загальної психології / за ред. Т. І. Пашукової. – К., 2000.
- 4 Психологія розвитку особистості в системі фахової підготовки [Текст] : монографія / [В. В. Зарицька та ін.] ; за ред. д-ра психол. наук, проф. Зарицької В. В. ; Класич. приват. ун-т. - Запоріжжя : Класич. приват. ун-т, 2017. - 243 с.
- 5 Психологія: Підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. - 3-тє вид. стереотип. - К.: Либідь, 2001. - 560 с.
- 6 Русинка І.І. Психологія : Навч. посібник К.: Знання, 2007.
- 7 Савчин М.В. Загальна психологія. Частина 1. Нвч. пос. Дрогобич. 2009.- 372 с.
- 8 Craig G.J. Human development / Grace J. Craig.– New Jersey : Prentice-Hall, 1996.– 760 p.
- 9 Myers David G., Psychology in Everyday Life / David G. Myers, Nathan C. DeWall. – New York: Worth Publishers. – 2014. –416p
- 10 Варій М.Й. Загальна психологія. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Центр учбової літератури, 2007.
- 11 Бенеш Г. Психологія: dtv-Atlas: Довідник: переклад з німецької. – К.: Знання-Прес, 2007. – 510 с.
- 12 Вікова психологія [Текст] : навч. посіб. / Мирослав Савчин, Леся Василенко. - 3-тє вид., перероб., допов. - Київ : Академія, 2017. - 366, [1] с. - (Alma Mater+).
- 13 Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник. / За ред. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднічук та ін. - К.: Просвіта, 2001. - 416 с
- 14 Дрозденко К.С. Загальна психологія в таблицях і схемах. Навч. посібник. Київ.: 2004.
- 15 Балл Г. О. Гуманістичні засади педагогічної діяльності // Педагогіка і психологія. - 1994. - № 2. - С. 3-11.
- 16 Психологія розвитку та успіху особистості [Текст] : навч. посіб. / Г. М. Закалик, Ю. М. Терлецька, Н. М. Шувар ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. - 487 с.

Інформаційні ресурси

- 1 <http://library.chnu.edu.ua/?page=ua/02infres/01elcat> ,
http://library.chnu.edu.ua/?page=ua/02infres/02cat_int_res - база електронних посібників бібліотеки ЧНУ
- 2 сторінка курсу в системі мудл - <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4672>
- 3 база електронних посібників, доступна для студентів через пошту чи он-лайн консультації викладача

Політика академічної доброчесності

Впродовж семестру для перевірки знань студентів та контролю за самостійною роботою застосовують письмові роботи та тестовий контроль. При виконанні різних форм робіт студенти повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Питання плагіату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО: Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/lnojdab4/pravy-la-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf>

Положення про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahiat-2023plusdodatky-31102023.pdf>

та Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>